

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-687

KONU : Yazılı Soru Önergesi

030608 15.07.2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 26.06.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-2270 sayılı yazısı.

Eskişehir Milletvekili Sayın Cevdet SELVİ'nin 7/809-2305 esas sayılı yazılı soru önergesinde belirtilen ve tarafımda cevaplandırılması istenen sorulara ilişkin cevaplarımız aşağıda sunulmuştur:

1) TÜGSAŞ Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK)'nin 18.08.1998 tarih, 98/58 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmış olup, 4046 sayılı Kanun gereğince TÜGSAŞ ve bağlı ortaklıklarının özelleştirmeye hazırlanması açısından idari, mali ve hukuki yapılarında Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (İdare)'nce gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

TÜGSAŞ'ın bağlı ortaklıkları Samsun, Gemlik ve Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nde bulunan kamu hisselerinin özelleştirilmesi amacıyla ilana çıkılmasını teminen gerekli çalışmalar tamamlanarak, 2000 yılının Mayıs ayında ilana çıkılmış, Samsun ve Gemlik Gübre Sanayii A.Ş. için alınan tekliflerin yeterli görülmemesi, Kütahya Gübre Sanayii A.Ş. için ise hiç teklif gelmemesi nedeniyle bu şirketler için açılan ihaleler iptal edilmiştir.

Özelleştirme faaliyetlerini de büyük ölçüde etkileyen konjonktürel olumsuzluklar nedeniyle anılan şirketlere ilişkin ihaleler ertelenmiştir.

Konu şirketlerin yeniden ihale edilmesini teminen gerekli tüm çalışmalar tamamlanmak üzere olup, Temmuz ayı içerisinde ilana çıkılacaktır.

2) Anılan şirketlerin özelleştirilmesini teminen Rekabet Kurumu Başkanlığı'nın 1998/4 sayılı Tebliğinin ilgili hükümleri uyarınca alınan görüşte; ihale edilecek şirketlerin gübre sektöründe faaliyet gösteren ve üretim benzerliği olan firmalara satılması halinde ilgili pazarda hakim durum yaratılabileceği, ancak sözkonusu hakim durum değerlendirilmesinin izin aşamasında yapılacağı ve işleme izin verilmesi ya da koşullu izin verilmesi yahut izin verilmemesine o aşamada karar verileceği belirtilmiştir.

-2-

Diğer yandan, Kütahya Gübre Sanayi A.Ş.'nin özelleştirilmesini teminen 2000 yılının Mayıs ayında açılan ihale döneminde Milli Savunma Bakanlığı tarafından idareye intikal ettirilen yazıda;

1) Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nca (MKEK) Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nden nitrik asit ve amonyum nitrat alındığı ve Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nin Türkiye'deki tek üretici olduğu,

2) Anılan ürünlerden, nitrik asidin barut, roket yakıtı ve dinamit üretiminde ana hammadde olarak kullanıldığı, karayolu ile taşımının tehlikeli olması nedeniyle özel sarnıçlarla demiryolu ile taşınmasına izin verildiği ve yılda ortalama 5500 ton nitrik asitin satın alındığı,

3) Söz konusu ürünün stratejik öneme sahip olmasından dolayı yurt dışından temin edilemeyeceği,

4) Amonyum nitratın, dinamit üretiminde hammadde olarak kullanıldığı ve halihazırda yılda 3550 ton olan ihtiyacın önümüzdeki yıllarda 7000 tona ulaşacağını belirlendiği

belirtilerek Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nin ülke savunmasında kullanılan muhtelif patlayıcı malzemelerin hammaddesini üretme kabiliyetinin bulunduğu bahisle, anılan şirketin özelleştirilmesinin bu durumu olumsuz etkileyeceği dolayısıyla yukarıdaki hususların dikkate alınması ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarının karşılanmasında herhangi bir zafiyet veya gecikmeye meydan verilmemesinin gerektiği ifade edilmiştir.

Kütahya Gübre Sanayii A.Ş. bünyesinde kurulu bulunan ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçları doğrultusunda MKEK tarafından üretilen muhtelif patlayıcıların temel hammaddesi konumundaki Derişik Nitrik Asidi (DNA) üreten tesisin geleceği hakkında Başbakanlıkta ilgili kurumların katılımıyla yapılan toplantılar sonucunda;

TÜGSAŞ ve MKEK tarafından,

1) Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nde DNA üretilen bölümün diğer ünitelerden ayrılmasının teknik olarak mümkün olup olmadığı,

2) Ayrılma işleminin mali boyutları,

3) DNA üretecek ayrılmış ünitenin idari ve mali açıdan faaliyetinin hangi şartlarda sürdürülebilir olacağı

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-687

KONU : Yazılı Soru Önergesi

-3-

hususlarını içeren bir fizibilite raporu hazırlanması noktasında görüş birliği sağlanmış ve bu doğrultuda TÜGSAŞ ile MKEK tarafından müştereken hazırlanan fizibilite raporu değerlendirilmek üzere Başbakanlığa sunulmuştur. Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nin özelleştirilmesi veya kapsam dışına çıkarılarak bir başka bünyede yapılandırılması hususlarında Başbakanlıktan cevap beklenmektedir.

3) Özelleştirme kapsam ve programında bulunan kuruluşların satışı Rekabet Kurumu Başkanlığı'nın 1998/4 sayılı Tebliği'nin ilgili hükümleri gereğince adı geçen Başkanlığın iznine tabidir. Diğer yandan, Milli Savunma Bakanlığı'nın ihtiyaçlarının zafiyete uğramamasını teminen öne sürdüğü çekincelerin önlenmesi amacıyla Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nin satış şartnamesine özel hükümler konulmak suretiyle ihtiyaçların istenilen miktar ve zamanlarda karşılanmasını sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.

4) Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nde ağırlıklı olarak ANG ve talebe göre TAN gübrelerinin üretimleri yapılmaktadır. ANG %26 N (CAN) gübresi yurtiçi talebinde 1990 yılından bu yana daralma görülmektedir. 1997 yılında 1.187.884 ton olan CAN gübresi tüketimi 2002 yılında 957.211 tona inmiş, buna karşılık AN %33 N talebi aynı dönemde 249.551 tondan 669.007 tona yükselmiştir. Dünya doğalgaz rezervlerinin % 30'una sahip olan Rusya'da yaşanan ekonomik kriz bu ülkeyi dampingli gübre ihracatına yöneltmiş, AB, ABD ve diğer ülkelerin aldığı anti damping önlemler nedeniyle Türkiye, Rusya için açık pazar durumuna girmiştir. 1997 yılında 298.274 ton olan AN ithalatımız 2002 yılında 638.602 tona yükselmiştir. Bu olumsuzluklara rağmen 1997 ve 2002 yılları Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nin üretim ve satış değerleri mukayese edildiğinde her iki yılda üretim ve satış değerleri açısından belirgin bir fark görülmemektedir. Zararın nedeni; net satış hasılatı ile satış maliyetlerinin 1999 yılından itibaren başabaş olmasında yatmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda dünyada hububat stoklarının yüksekliği nedeniyle düşük seyreden hububat fiyatları gübre fiyatlarının da düşmesine sebep olmuştur. Dampingli gübre satışından dolayı yurtiçi azotlu gübre fiyatları daha da düşmüştür. Hammadde fiyatlarındaki artış ürün fiyatlarının düşük seyretmesi nedeniyle satış fiyatına yansıtılamamış ve şirketin ciro miktarları düşmüştür.

Ürün satışlarının mevsimsel niteliği nedeniyle stokla çalışılması gerekmekte, bu durum üretim ve stok maliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. 21 Şubat 2001'de yaşanan ekonomik kriz nedeniyle uygulanan ekonomik istikrar programındaki çapalı kur sisteminden dalgalı kur sistemine geçiş, o dönem için şirketin kredi borçları ve vadeli hammadde alımlarında %100'lere varan menfi kur farkları oluşturmıştır.

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-687

KONU : Yazılı Soru Önergesi

-4-

5) Ülkemizde gübre kullanımı 1960'lı yıllardan bu yana artarak devam etmekte ve son yıllarda 5-5,5 milyon ton mertebesine ulaşmış bulunmaktadır. Talebin önümüzdeki yıllarda devam etmesi beklenmekte olup, bu durum VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan projeksiyondan da anlaşılmaktadır.

Gübre Fabrikaları'nın özelleştirilmesi, kapatılması anlamına gelmemekte, aksine daha verimli ve nitelikli çalışma düzenine geçilerek, gerekli yatırımların yapılması suretiyle kurulu kapasitenin korunması veya artırılması amaçlanmaktadır.

Ülkemiz yarı kurak iklim kuşağında yer almaktadır. Sulama sistemlerinin yetersizliği nedeniyle kuru tarım hakimdir. Bu nedenle, gübre tüketiminin kısa sürede AB değerlerine çıkma imkanı bulunmamaktadır.

6) 22.10.2002 tarih ve 24914 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2003 Yılı Genel Yatırım ve Finansman Programına ilişkin 09.10.2002 tarih, 2002/4809 sayılı Kararnamenin eki Bakanlar Kurulu Kararı'nın 4 üncü maddesinin (a) bendinde; "Bu karar kapsamındaki kuruluşlarda istihdam edilen memur, sözleşmeli personel, daimi ve geçici işçi dahil toplam personel sayısının program hedefleri doğrultusunda azaltılmasına devam edilecektir..." (f) bendinde ise, "... verimlilik, kârlılık ve kamu yararı dikkate alınarak yapılacak müşterek çalışma çerçevesinde kurum ve kuruluşlardaki ihtiyaç fazlası personelden emeklilik hakkını kazananlar emekliye sevk edilir..." denilmektedir. Yine ilgili kararın 4 üncü maddesinin (e) bendi ile Yönetim Kurullarına verilen yetkiye istinaden, özellikle Kütahya ve Samsun'daki bazı fabrikaların teknolojik ve ekonomik nedenlerle kapatılması, bir kısım tesislerin tamamen eskimesi, yıpranması ve bugünkü teknoloji karşısında faaliyetlerini yürütemez halde olması nedeniyle üretim faaliyetlerini durdurması, bazı tesislerde üretim girdilerinin temin edilememesinden dolayı üretim yapılamaması gibi nedenlerden ötürü, ilgili Kanunlar gereği emeklilik hakkını elde etmiş ve ihtiyaç fazlası olup, atıl durumda olan personelin yasal hakları ödenerek 11.07.2003 tarihi itibariyle iş akitleri fesh edilecektir.

Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.'nde emeklilik hakkını kazanan personel arasından iş akitleri fesh edilecek personelin seçiminde başta fabrikaların çalışma rejimi olmak üzere, iş yükü ile verimlilik ve kârlılık gibi ilkeleri dikkate alınmıştır. Gübre sektöründe üretim yapan özel sektör kuruluşlarında yıllık üretim çalışan kişi başına yaklaşık 1.450 ton seviyelerindeyken bir kamu kuruluşu olan TÜGSAŞ'da bu oran 400 ton civarındadır.

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-687

KONU : Yazılı Soru Önergesi

-5-

Bu nedenle, kamu kaynaklarının iyi kullanılması hedeflenmiş ve neticede iş akdi fesh edilen işçilerin çoğunluğu direkt olarak üretim ve buna bağlı bakım üniteleri dışında üretim ve kaliteyi etkilemeyecek yardımcı birimlerde görev yapan elemanlar arasından tespit edilmiştir.

İş akitlerinin feshinde yıllardır ülke ekonomisine katkıda bulunan sözkonusu personelin özlük haklarına hanel gelmemesi ve emeklilik maaşlarının 14.07.2003 tarihi itibarıyla bağlanması da göz önünde bulundurulmuştur.

7) Soru önergesinin 6 ncı maddesine verilen cevapta da belirtildiği gibi 2003 Yılı Genel Yatırım ve Finansman Kararnamesi'nin ilgili maddeleri ile işyeri Yönetim Kurulları yetkili kılındığından, yapılan uygulama TÜGSAŞ'ın ve ülkemizin ekonomik koşulları göz önünde bulundurularak, TÜGSAŞ Yönetiminin tamamen özgür iradesi ile verimlilik ilkesi dikkate alınarak kamu kaynaklarının iyi kullanılmasına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı